

ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐԱԿԱՆՔ

Ատանայէն Մարտ ամսոյն գրուած նամակ մի անձրեւաց առատութեամբ տեղւոյն գետի յորդութիւնը և եղած վնասներն պատմելէ յետոյ հետեւեալ օրտաճմիկ դէպքը կը յաւելու :

Հաճնցի պանդուխտ Հայ երիտասարդ մի իւր տունը մեծ մասամբ ողողման զոհ տալով քաշուած աւերեալ տան մի անկիւնը դարբնութեան արհեստովը իւր օրապահիլը ճարելու կ'աշխատի . Զարսը աղասին կ'աղդաբարէ , որ պէտք է Պէլէտիէյի շինած խանութներէն վարձէ և հոն աշխատի . դժբաղդ երիտասարդը քաղցրութեամբ կը յայտնէ իւր վարձ տալու անկարողութիւնը . այլազգը սաստիկ զայրացած՝ անգթաբար կը գանակոծէ , երիտասարդը անկողին կ'իյնայ և երբեմն կըսկսի բերնէն արիւն գալ եւ մի քանի օրէն կը կնքէ իւր մահ . կանացուն : Մի կողմէն յուղարկաւորութիւնը կը կատարեն և միւս կողմէն այս բարբարոսութեան դէմ Վալիին բողոք կը տան . թաղումը կ'արգիւցնի , մի քանի բժիշկներ կը զրկուին քննութեան , ննջեցալը կ'անդամահատեն , և կ'ըստուգեն դէպքը . բայց դեռ եւս արգիւնք մի չէ ունեցած :

— Ամսոյս 5 ին քաղաքս ժամանեց Սպանիացւոյ նոր Հիւսպատոս Պ . Օշուրոս . որովհետեւ նախորդը Պերութի ընդհանուր Հիւսպատոս անուանեցաւ :

— 10 ին քաղաքէս մեկնեցաւ իւր պաշտօնատեղին Պերութի Պէլէտիէյի նախագահը , որ ինչպէս առաջ գրած եմք , եկած էր քաղաքիս Կառավարչի գործոց քննութեան համար :

— 14 ին , պատերազմ հրատարակուելուն պատճառաւ Ռուսաց հալտակները մեկնեցան . մեկնել չուզողները Գերմանացւոյ հիւսպատոսարանի պաշտպանութեան յանձնուեցան , ինչ

պէս և Ռուսաց փոնքը և հիւսպատոսարանը : 15 ին Հիւսպատոսը մեկնեցաւ :

— 18 ին Գամակուտէն գրուած նամակ մի հետեւեալը կը պատմէ : Օր առաջ Բերիացի զօրք մի Պէլ Պաշարին ղէնք ծախողի մը խանութէն դաշոյն մի կ'առնէ . նայելու պատրուակաւ և բովը կեցող երկու հրէի կը զարնէ . մին անմիջապէս մեռաւ , միւսը տակաւին ողջ է . զարնող զօրքը հարցաւ քննութեան մէջ չուրացաւ . բայց երբ ոճրագործին կախուելու լուրը տարածուեցաւ , անցեալ կիւրակէ Սարային դուռը թուղթ մի տեսնուեցաւ Տաճիկներէն գրուած , որոյ իմաստն էր , եթէ այս զօրքը հրէին համար սպաննէր , 1860 ին քրիստոնէից բրաճներէս աւելի դէշ կրնեմք հրէայնները : Կառավարութիւնը մինչև ցարդ այդ մասին բան մի չըրաւ և հրէայք վրէժ խնդրութենէն սակաւ ինչ կ'ստեղծան :

Պերութի լրագրերը այս դէպքի մասին գրելով ըսած էին , որ Գամակուտի եւ Բերիոյ Հրէայք գիր տուած են Կառավարութեան , թէ մեր արեան գին չեմք պահանջեր , բայց Կառավարութիւնը պատասխանած է , թէ այդ իրեն կը վերաբերի :

— 21 լիւթի մէջ , որ Ռեմէյի մէկ գիւղն է , 500 քրիստոնեայ և 3—4000 տաճիկ բնակչօք , տաճիկ տղայք բերստոնէից զանազան հայհոյութիւն ընելով՝ եկեղեցին կը քարկոծեն . բերստոնեայք չը տանելով այս ծանր նախատանաց չափահաս տաճիկներու հետ բանակաւ կը բռնուին նախ և ապա իրարու կը զարնուին , բայց բարեաղբաբար անվնաս . եղելութիւնը այս առիւթ իմացուելով՝ Կառավարութիւնը կը հեռագրէ Յոսպէի Գայմագամին , որ Ժողովն անդամաց ընկերութեամբ լիւթ երթայ , այս տեղէն եւս զապթիյէի հաղարապետը զրկուեցաւ , որպէս զի այս դէպքին պատճառը և առիւթ տուողները փնտռեն և քննեն :